

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2013

Μάθημα: Λατινικά

Ημερομηνία: Παρασκευή, 24 Μαΐου 2013

Ωρα εξέτασης: 11:00 – 13:00

ΟΔΗΓΙΕΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ.
ΑΠΟΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΤΑ (7) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

(Μονάδες 50)

	<u>Μον.</u>
I. Equidem, ut veni <u>ad urbem</u> , non destiti omnia et sentire et dicere et facere, quae ad concordiam pertinerent;	4
sed tantus <u>furor</u> omnes invaserat, ut pugnare cuperent, etsi ego clamabam nihil esse bello civili miserius.	5
Omnia sunt <u>miseria</u> in bellis civilibus, sed nihil miserius quam ipsa victoria: ea victores ferociiores impotentioresque reddit, ut, etiamsi natura tales non sint, necessitate esse cogantur.	10
<u>Bellorum</u> enim civilium exitus tales sunt semper, ut non solum ea fiant, quae velit victor, sed etiam ut victor obsequatur <u>iis</u> , quorum auxilio victoria parta sit.	9
(Λατινικά Λυκείου, XXXVII)	
ΣΥΝΟΛΟ	28

<p>II. Sulla, <u>occupata</u> urbe, senatum armatus coegerat ut C. Marius quam celerrime hostis iudicaretur.</p>	<p><u>Mov.</u></p> <p>6</p>
<p>Cuius voluntati nemo obviam <u>ire</u> audebat; solus Quintus Mucius Scaevola <u>augur</u> de <u>hac</u> re interrogatus sententiam dicere noluit.</p>	<p>6</p>
<p>Quin etiam cum Sulla minitans ei instaret, dixit is Sullae: Licet mihi ostendas agmina militum, quibus curiam circumsedisti; licet mortem miniteris, numquam tamen ego hostem iudicabo Marium».</p> <p style="text-align: right;">(Λατινικά Λυκείου, XL)</p>	<p>4</p> <p>6</p>
<p style="text-align: right;">ΣΥΝΟΛΟ</p>	<p>22</p>

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 50)

1. (α) **Να μεταφέρετε τους κλιτούς τύπους των πιο κάτω αποσπασμάτων στον αντίθετο αριθμό:**

- *Omnia sunt misera in bellis civilibus*

Omne est miserum in bello civili

- *augur sententiam dicere noluit*

augures sententias dicere noluerunt/noluere

(8 X 0.5 = Μονάδες 4)

(β) **Να γράψετε τους πιο κάτω τύπους στην ονομαστική ενικού:**

concordiam, necessitate, senatum, mihi, agmina, mortem

concordia, necessitas, senatus, ego, agmen, mors

(6 X 0.5 = Μονάδες 3)

2. Να τρέψετε τους πιο κάτω τύπους των ρημάτων, σύμφωνα με την οδηγία που υπάρχει δίπλα από τον καθένα (εκεί όπου χρειάζεται, να λάβετε υπόψη το υποκείμενό τους στο κείμενο):

- *facere*: στο β' πρόσωπο ενικού της οριστικής ενεστώτα και παρακειμένου στην ίδια φωνή

facis, fecisti

- *invaserat*: στο ίδιο πρόσωπο της υποτακτικής παρατατικού και υπερσυντελικού στην ίδια φωνή

invaderet, invasisset

- *clamabam*: στο ίδιο πρόσωπο της υποτακτικής ενεστώτα και μέλλοντα στην ίδια φωνή

clamem, clamaturus sim

- *cogantur*: στο α' πρόσωπο πληθυντικού της οριστικής ενεστώτα και παρακειμένου στην ίδια φωνή

cogimur, coacti sumus

- *velit*: στο γ' πρόσωπο ενικού της οριστικής ενεστώτα και στο απαρέμφατο ενεστώτα

vult, velle

- *audebat*: στο γ' πρόσωπο πληθυντικού της οριστικής μέλλοντα και υπερσυντελικού

audebunt, ausi erant

(12 X 0.5 = Μονάδες 6)

3. Να γράψετε τους άλλους βαθμούς των πιο κάτω τύπων. Στην περίπτωση του επιθέτου να διατηρήσετε αμετάβλητα την πτώση, τον αριθμό και το γένος:

ferociores: Θετικός: **feroces**

Υπερθετικός: **ferocissimos**

celerrime: Θετικός: **celeriter**

Συγκριτικός: **celerius**

(4 X 0.5 = Μονάδες 2)

4. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους πιο κάτω τύπους (είναι υπογραμμισμένοι στα διδαγμένα κείμενα για μετάφραση):

ad urbem: εμπρόθετος προσδιορισμός της κίνησης/κατεύθυνσης σε τόπο

furor: υποκείμενο του ρήματος *invaserat*

misera: κατηγορούμενο στο *Omnia*

Bellorum: γενική υποκειμενική στο *exitus*

iis: αντικείμενο στο *obsequatur*

occupata: χρονική μετοχή, αφαιρετική απόλυτος

ire: τελικό απαρέμφατο, αντικείμενο στο *audebat*

augur: παράθεση στο *Quintus Mucius Scaevola*

hac: επιθετικός προσδιορισμός στο *re*

(9 X 0.5 = Μονάδες 4.5)

5. Να αναγνωρίσετε τις πιο κάτω προτάσεις:

(α) *ut veni ad urbem*

Είδος: δευτερεύουσα χρονική πρόταση

Εισαγωγή: με τον χρονικό σύνδεσμο *ut*

Εκφορά: με οριστική παρακειμένου

Απιολόγηση εκφοράς: δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν

(4 X 0.5 = Μονάδες 2)

(β) *ut pugnare cuperent*

Είδος: δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική πρόταση

Εισαγωγή: με τον συμπερασματικό σύνδεσμο *ut*, γιατί είναι καταφατική

Εκφορά: με υποτακτική (όπως όλες οι συμπερασματικές προτάσεις) παρατατικού (*cuperent*)

Απιολόγηση εκφοράς: με υποτακτική παρατατικού, γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*invaserat*) – δηλώνει αποτέλεσμα στο παρελθόν

(4 X 0.5 = Μονάδες 2)

(γ) *Licet mihi ostendas agmina militum*

Είδος: δευτερεύουσα παραχωρητική πρόταση

Εισαγωγή: με τον παραχωρητικό σύνδεσμο *licet*

Εκφορά: με υποτακτική (*ostendas*), γιατί εκφράζει υποθετική κατάσταση, που, κι αν δεχθούμε ότι αληθεύει, δεν αναιρεί το περιεχόμενο της κύριας πρότασης

Απιολόγηση εκφοράς: με υποτακτική ενεστώτα (*ostendas*), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*iudicabo*) – δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν

(4 X 0.5 = Μονάδες 2)

6. (α) Να αποδώσετε τον δεύτερο όρο σύγκρισης στο πιο κάτω απόσπασμα με άλλο, ισοδύναμο συντακτικά, τρόπο:

... *etsi ego clamabam nihil esse bello civili miserius*

... *etsi ego clamabam nihil esse quam bellum civile miserius*

(3 X 0.5 = Μονάδες 1.5)

(β) Να μετατρέψετε το πιο κάτω απόσπασμα από ευθύ σε πλάγιο λόγο με εξάρτηση από το *Scaevola dixit Sullae*

«*numquam ego hostem iudicabo Marium*»

Scaevola dixit Sullae numquam **se hostem iudicaturum esse Marium**

(1 + 0.5 + 1 + 0.5 = Μονάδες 3)

7. Να μεταφέρετε το κείμενο που ακολουθεί στα Ελληνικά:

	<u>Μονάδες</u>
His rebus cognitis Pompeius Pelusium pervenit.	1
Ibi casu rex erat Ptolemaeus, magnis copiis contra sororem Cleopatram bellum gerens,	4
quam ante paucis mensibus per suos socios atque amicos regno expulerat;	3
castra Cleopatrae non longe ab eius castris erant.	2
(C. I. Caesaris, <i>De Bello Civili</i> III, 103, διασκευή)	

<u>Λεξιλόγιο:</u> Pelusium, -ii = το Πηλούσιο expello, 3 = διώχνω, απομακρύνω	
Σύνολο	10

Μετάφραση

Όταν αυτά έγιναν γνωστά, ο Πομπήιος έφθασε στο Πηλούσιο. Εκεί, τυχαία βρισκόταν ο βασιλιάς Πτολεμαίος, ο οποίος διεξήγαγε πόλεμο με μεγάλες δυνάμεις εναντίον της αδελφής του Κλεοπάτρας, την οποία πριν από λίγους μήνες με τη συμβολή των συντρόφων και των φίλων του είχε διώξει από το βασίλειο. Το στρατόπεδο της Κλεοπάτρας δεν βρισκόταν μακριά (σε μεγάλη απόσταση) από το στρατόπεδό του.

8. Να μεταφέρετε το κείμενο που ακολουθεί στα Λατινικά:

Οι αρχαίοι Έλληνες ήταν άνδρες μεγάλης σοφίας. Είχαν ελεύθερο πνεύμα και πίστευαν ότι έτσι μπορούν να είναι ευτυχισμένοι.

	<u>Μονάδες</u>
Graeci antiqui viri magna sapientia/magnae sapientiae erant.	3
Liberam mentem/Liberum animum habebant	2
et sic/hoc modo se posse felices esse credebant/putebant/existimabant.	5
Σύνολο	10

– ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ –

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2013

Μάθημα: Λατινικά

Ημερομηνία: Παρασκευή, 24 Μαΐου 2013

Ωρα εξέτασης: 11:00 – 13:00

ΟΔΗΓΙΕΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ.
ΑΠΟΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΤΑ (7) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΔΟΜΗ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΟΝΑΔΕΣ
A1 (ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ)	1	28
A2 (ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ)	2	22
B1.α (ΑΝΤΙΘΕΤΟΣ ΑΡ.)	3	4
B1.β (ΟΝΟΜ. ΠΛΗΘ.)	4	3
B2 (ΡΗΜΑΤΑ)	5	6
B3 (ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ)	6	2
B4 (ΣΥΝΤΑΞΗ)	7	4.5
B5.α (ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ)	8	2
B5.β (ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ)	9	2
B5.γ (ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ)	10	2
B6.α (Β΄ ΟΡΟΣ ΣΥΓΚΡ.)	11	1.5
B6.β (ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ)	12	3
B7 (ΜΕΤ. ΕΛΛΗΝΙΚΑ)	13	10
B8 (ΜΕΤ. ΛΑΤΙΝΙΚΑ)	14	10